

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1	
Specyfika władzy sądowniczej w różnych wersjach podziału władzy	9
Rozdział 2	
Paradygmat odrębności i niezależności władzy sądowniczej ...	24
Rozdział 3	
Apolityczność sądów i sędziów	46
Rozdział 4	
Niezawisłość sędziowska	76
Rozdział 5	
Granice swobody orzecniczej sędziego	89
Rozdział 6	
Specyfika sądów administracyjnych	103
Rozdział 7	
Zakres i intensywność nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad sądami powszechnymi	114
Bibliografia	213
Noty o autorach	229

Wprowadzenie

Przedkładana monografia dotyczy wybranych aspektów fundamentalnej dla funkcjonowania władzy sądowniczej problematyki niezależności sądów i niezawisłości sędziów. W poszczególnych częściach składających się na niniejszą publikację znalazły się także propozycje odpowiedzi na ogólniejsze pytanie o to, jak powinna być ukonstytuowana władza sądenia, aby w sposób optymalny wypełniała swoją podstawową funkcję, jaką jest wymierzanie sprawiedliwości. Nie zabrakło odwołań do rozwiązań występujących w wybranych państwach demokratycznych, w tym do Polski, na tle zagadnień teoretycznych. Wskazane zagadnienia od wieków skupiają uwagę badaczy oraz rozgrzewają debaty polityczne prowadzone w parlamentach i w środkach masowego przekazu. A jednak dotąd nie wypracowano powszechnie akceptowanych ustaleń w tym zakresie. Nawet niekontrolowane i poprawnie skonstruowane rozwiązania i instytucje są co pewien czas kwestionowane i podważane.

Jednym z podstawowych pomysłów, które legły u podstaw niniejszej monografii było powierzenie opracowania poszczególnych zagadnień przedstawicielom różnych dyscyplin wchodzących w skład dziedziny nauk społecznych. Wśród autorów znaleźli się przedstawiciele nauk prawnych, ale także nauk o polityce i administracji. Co ciekawe i co można dostrzec w trakcie lektury, autorzy poszczególnych części prezentują częściowo odmienne poglądy na tematykę zawartą w tytule monografii, mają inne spojrzenie i inaczej stawiają akcenty, a w pewnym stopniu nawet nie zgadzają się ze sobą. Śmiemy twierdzić, że to

stanowi jeden z walorów niniejszej publikacji i dodatkowo wzmacnia, a nie osłabia jej monograficzny charakter.

Autorzy przedkładanej publikacji odwołują się do podstawowych zagadnień i najbardziej zasadniczych pojęć charakteryzujących władzę sądenia, jak: specyfika władzy sądowniczej w różnych wersjach podziału władzy; paradygmat odrębności i niezależności władzy sądowniczej; paradygmat apolityczności sądów i sędziów; paradygmat niezawisłości sędziowskiej; granice swobody orzecniczej sędziego, jak też charakterystyka władzy sądenia w aspekcie relacji zachodzących między organami władzy publicznej a jednostką.

Obok tak zarysowanych zagadnień o charakterze teoretycznym składających się na problematykę władzy sądenia, w książce odwołano się także do wybranych aspektów praktycznych funkcjonowania władzy sądowniczej, na czele z zagadnieniem nadzoru administracyjnego Ministra Sprawiedliwości nad sądami powszechnymi. Analizie poddano jego zakres, wykorzystywane środki działania, a także ich wpływ na efektywność działania władzy sądowniczej niezbędną do sprawiedliwego i słusznego wymierzania sprawiedliwości. Oczywiście nie mogło zabraknąć odniesień do problematyki niezawisłości sędziego i niezależności sądów.

Decyzja o połączeniu w jednej publikacji tak różnych ujęć omawianych problemów – zarówno z punktu widzenia odmiennych dyscyplin naukowych reprezentowanych przez autorów, jak i ich częściowo odmiennych poglądów, ale także odwołań do teorii i praktyki funkcjonowania władzy sądowniczej – miała na celu ukazanie, że kategorie teoretyczne związane z władzą sądenia nie są bytami abstrakcyjnymi, ale przeciwnie – są konstrukcjami mającymi bezpośrednie bądź pośrednie przełożenie na konkretne regulacje prawne oraz wynikające z nich następstwa dla uczestników stosunków prawnych.

Serdecznie dziękujemy recenzentom rozprawy, Profesorom Agnieszce Bień-Kacale, Annie Rakowskiej-Treli i Krzysztofowi Urbaniakowi za niezwykle cenne uwagi i wskazówki udzielone nam podczas prac nad monografią.

Autorzy